

УДК 373.2:613.954]:[615.85:796.1/.3]
DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.102.7>

В. В. Остапенко

старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти
Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради
ORCID: orcid.org/0009-0002-5693-6951

ІГРОТЕРАПІЯ В СИСТЕМІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ: ІНТЕГРАЦІЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗДО

У статті досліджено теоретико-методичні засади інтеграції ігротерапії як здоров'язберезувальної технології в освітній процес закладів дошкільної освіти. Актуальність дослідження зумовлена зростанням психоемоційного навантаження на дітей дошкільного віку, збільшенням кількості вихованців з особливими освітніми потребами та необхідністю пошуку ефективних методів збереження психологічного здоров'я дошкільників в умовах сучасних викликів. На основі аналізу класичних праць зарубіжних дослідників (А. Фрейд, В. Екслейн, Г. Лендрет, К. Мустакас, Б. Беттельгейм) та вітчизняних науковців (Т. Шкуренко, О. Караванова, Н. Костерова, Г. Бєленька, О. Долинна) розкрито сутність ігротерапії як методу лікувально-профілактичного та корекційно-розвивального впливу на дитину через спеціально організовану ігрову діяльність. Визначено місце ігротерапії в системі здоров'язберезувальних технологій відповідно до класифікації М. Гончаренко як здоров'язберезувальної освітньої технології з інтегративним характером. Обґрунтовано основні функції ігротерапії в системі дошкільної освіти: діагностичну, терапевтичну, розвивальну, комунікативну, профілактичну та здоров'язберезувальну. Розроблено модель організації ігротерапевтичного середовища в ЗДО, яка включає три взаємопов'язані компоненти (просторово-предметний, методичний, кадровий) та базується на принципах природовідповідності, системності, варіативності, партнерської взаємодії та емоційної насиченості. Визначено організаційно-педагогічні умови ефективної інтеграції ігротерапевтичних методик в різні види діяльності дошкільників. Особливу увагу приділено специфіці використання ігротерапії в умовах інклюзивної освіти та формам взаємодії з батьками вихованців. Запропоновано критерії оцінювання ефективності впровадження ігротерапії за психологічними, соціальними, фізіологічними та педагогічними показниками. Доведено, що систематичне використання ігротерапії сприяє емоційному благополуччю дітей, розвитку емоційного інтелекту, покращенню комунікативних навичок, успішній соціалізації та формуванню культури здоров'я. Окреслено перспективи подальших досліджень у напрямку розробки парціальних програм ігротерапевтичного супроводу та системи підготовки педагогів до використання ігротерапевтичних технологій.

Ключові слова: ігротерапія, здоров'язберезувальні технології, дошкільна освіта, психологічне здоров'я, емоційний розвиток.

Постановка проблеми. Сучасна система дошкільної освіти України перебуває в стані активної трансформації, спрямованої на забезпечення всебічного розвитку дитини та збереження її фізичного й психологічного здоров'я. В умовах зростання психоемоційного навантаження на дітей, збільшення кількості вихованців з особливими освітніми потребами та впливу стресогенних факторів доводиться особливої актуальності набуває пошук ефективних здоров'язберезувальних технологій, які б органічно інтегрувалися в освітній процес закладів дошкільної освіти.

Ігротерапія як метод психологічної допомоги та розвитку дитини через гру має значний потенціал для вирішення широкого спектру завдань: від корекції емоційних станів до розвитку комунікативних навичок та соціальної адаптації. Водночас, незважаючи на визнану ефективність ігрових методів у роботі з дошкільниками, системне впровадження ігротерапевтичних технологій в освітній процес закладів дошкільної

освіти залишається недостатньо розробленою проблемою як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи розуміння ролі гри у розвитку дитини закладені у класичних працях Я. А. Коменського, Ф. Фребеля, М. Монтессорі, Ж. Піаже, які розглядали гру як природний і найбільш ефективний засіб пізнання дитиною навколишнього світу.

У сучасній дошкільній освіті ці ідеї знаходять продовження в концепції здоров'язберезувальних технологій, де гра розглядається як один із провідних ресурсів збереження й зміцнення здоров'я дитини. Науковці визначають, що ігрова діяльність виступає природною формою самотерапії для дитини, через яку відбувається емоційне подолання внутрішніх конфліктів та проблемних переживань. У безпечному ігровому просторі дитина отримує можливість експериментувати з різними моделями поведінки без ризику негативних наслідків [8, с. 82].

Питання інтеграції здоров'язбережувальних технологій в освітній процес висвітлено в працях Л. Гаращенко, М. Гончаренко, О. Кононко. Так, Л. Гаращенко визначила сучасні пріоритети здоров'язбережувальної діяльності закладів дошкільної освіти. М. Гончаренко розробила базову класифікацію здоров'язбережувальних технологій, яка стала фундаментальною для визначення місця ігротерапії у загальній системі здоров'язбереження. О. Кононко обґрунтувала необхідність формування особистісної фізичної культури дитини та її суб'єктної позиції у процесі здоров'язбережувальної діяльності. У цьому контексті О. Богиніч, Е. Вільчковський, Н. Денисенко акцентують увагу на рухливих іграх як важливій складовій здоров'язбережувальних технологій дошкільної освіти та засобі комплексного впливу на фізичний і психічний розвиток дитини [1; 2; 7].

Методологічним підґрунтям для подальшого аналізу є класифікація ігор, подана у Базовому компоненті дошкільної освіти.

Ігротерапія як здоров'язбережувальна технологія ґрунтується на визнанні провідної ролі гри в житті дошкільника. У Базовому компоненті дошкільної освіти в освітньому напрямі «Гра дитини» наголошено на ключовій ролі гри в розвитку дитини дошкільного віку та подано її класифікацію. Виокремлюються: самодіяльні та вільні ігри (ігри-експериментування, сюжетно-відображувальні, сюжетно-рольові, режисерські, театралізовані); ігри, організовані за ініціативою дорослих із метою навчання (сюжетно-дидактичні, дидактично-словесні, з іграшками, настільно-друковані, рухливі, конструктивно-будівельні); ігри з метою організації дозвілля (інтелектуальні, карнавальні, обрядові, драматизації, хороводи, ігри-естафети) [4, с. 14].

Така класифікація створює методологічне підґрунтя для розгляду ігротерапії як інтегрованої в освітній процес ЗДО здоров'язбережувальної технології, що може реалізовуватися у форматі як вільних, так і спеціально організованих ігор. Саме через різні види ігрової діяльності забезпечується психічне та фізичне благополуччя дитини, профілактика емоційних порушень, розвиток навичок саморегуляції та соціальної компетентності.

Переходячи від нормативних засад до наукових концепцій, варто розглянути і теоретичні основи ігротерапії, що були розроблені провідними світовими вченими.

Анна Фрейд стала однією з перших, хто застосував ігротерапію у роботі з дітьми, які пережили бомбардування Лондона під час Другої світової війни. Дослідниця експериментально довела, що можливість дитини виражати власні переживання у грі сприяє зниженню страхів і запобігає формуванню психічних травм [3, с. 5].

Фундаментальний внесок у розвиток теорії та практики ігротерапії зробили провідні дослідники й практики у цій галузі. Вірджинія Екслейн розробила концепцію недирективної ігрової терапії та сформулювала вісім базових принципів ігротерапії. Вона довела, що гра є природною мовою дитини для вираження почуттів, страхів та потреб. Гаррі Лендрет систематизував підходи до ігротерапії та розробив модель навчання батьків ігротерапевтичним технікам (Filial Therapy). Кларк Мустакас обґрунтував важливість автентичних стосунків між терапевтом і дитиною як головного лікувального чинника та розробив концепцію «емоційної освіти». Бруно Беттельгейм проаналізував терапевтичну функцію казок та символічної гри у дитячому розвитку, показавши, як діти через гру опрацьовують глибинні психологічні конфлікти [9; 10].

Сучасне розуміння ігротерапії ґрунтується на цих теоретичних засадах, але акцентує особливу увагу на організаційних принципах терапевтичного процесу.

Фахівці визначають ключовою особливістю ігрової терапії її орієнтованість на дитину як суб'єкта власного розвитку. Це створює кардинально інше середовище порівняно з повсякденними ситуаціями, де дитячі почуття можуть стикатися з оцінюванням чи обмеженнями, натомість ігротерапія формує атмосферу безумовного прийняття та емоційної підтримки [6, с. 80].

Психологічні аспекти ігротерапії у вітчизняній науці розглядали Т. Шкуренко, О. Караванова, Н. Костерова, методичні основи організації ігрової діяльності – Г. Беленька, О. Долинна, О. Низковська. Сучасні підходи до використання ігротерапії в інклюзивній освіті досліджували А. Колупаєва, Л. Прохоренко, О. Таранченко, що дає змогу розглядати ігротерапію як складову комплексних здоров'язбережувальних технологій у закладах дошкільної освіти.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні місця ігротерапії в системі здоров'язбереження та визначенні організаційно-методичних засад її інтеграції в освітній процес закладів дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні засади ігротерапії та обґрунтувати її місце в системі здоров'язбережувальних технологій дошкільної освіти.
2. Визначити функції та принципи ігротерапії як здоров'язбережувальної освітньої технології в закладах дошкільної освіти.
3. Обґрунтувати організаційно-педагогічні умови ефективної інтеграції ігротерапевтичних методик в освітній процес ЗДО.
4. Розробити модель інтеграції ігротерапії у основні види діяльності дошкільників та визначити критерії ефективності її впровадження.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Перш ніж розглядати ігротерапію як складову системи здоров'язбереження, необхідно визначити сутність поняття «здоров'язбережувальні технології» та їх класифікацію.

Здоров'язбережувальні технології – це системний метод програмування цілей, конструювання змісту, прийомів, засобів навчання й виховання, спрямованих на підвищення рівня індивідуального здоров'я, формування здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної компетентностей та створення здоров'язбережувального освітнього середовища в навчальному закладі за умов здійснення моніторингу стану здоров'я суб'єктів освітнього процесу [7, с. 14].

У науковій літературі існує декілька підходів до класифікації здоров'язбережувальних технологій. Базова класифікація технологій здоров'язбереження, розроблена М. Гончаренко, включає сім основних груп:

1. Медико-гігієнічні технології – спрямовані на дотримання санітарно-гігієнічних норм, надання повноцінної медичної допомоги суб'єктам навчально-виховного процесу. Включають контроль за санітарним станом приміщень, організацію харчування, медичні огляди, профілактичні заходи.

2. Фізкультурно-оздоровчі технології – орієнтовані на загартовування, розвиток фізичних якостей (сили, швидкості, гнучкості, витривалості). Охоплюють систему фізичних вправ, рухливі ігри, спортивні заняття.

3. Екологічні здоров'язбережувальні технології – спрямовані на підвищення рівня духовно-етичного здоров'я учнів, формування у них екологічної свідомості та прагнення до збереження навколишнього середовища. Включають екологічне виховання, природоохоронну діяльність.

4. Технології забезпечення безпеки життєдіяльності – передбачають дотримання правил пожежної безпеки, охорони праці, цивільної оборони. Формують навички безпечної поведінки.

5. Лікарсько-оздоровчі технології – реалізують принципи лікувальної педагогіки та лікувальної фізкультури. Включають корекційні заняття, реабілітаційні заходи для дітей з особливими потребами.

6. Соціально-адаптуючі й особистісно розвивальні технології – передбачають упровадження у навчально-виховний процес програм соціальної та сімейної педагогіки, соціально-психологічних тренінгів для вчителів, учнів і їх батьків. Сприяють соціалізації та особистісному розвитку.

7. Здоров'язбережувальні освітні технології – застосування психолого-педагогічних методів і прийомів, спрямованих на здоров'язбереження дітей і підвищення ефективності навчально-виховного процесу [7, с. 22]. Саме до цієї категорії належить ігротерапія.

Ігротерапія як здоров'язбережувальна освітня технологія являє собою комплекс психолого-педагогічних методів і прийомів, що використовують гру як основний інструмент терапевтичного впливу на дитину. У контексті класифікації М. Гончаренко, ігротерапія належить до здоров'язбережувальних освітніх технологій, оскільки: використовує психолого-педагогічні методи впливу; спрямована на збереження та зміцнення психологічного здоров'я дітей; підвищує ефективність освітнього процесу через зниження психоемоційної напруги; створює сприятливі умови для розвитку та навчання дитини.

Водночас, ігротерапія має інтегративний характер і може включати елементи інших типів здоров'язбережувальних технологій: фізкультурно-оздоровчих (рухливі ігри, психогімнастика); соціально-адаптуючих (рольові ігри, комунікативні ігри); особистісно розвивальних (ігри на розвиток емоційного інтелекту, творчі ігри).

Л. Гаращенко у своїх дослідженнях підкреслює, що ефективність педагогічного процесу, спрямованого на зміцнення здоров'я дітей та їх всебічний фізичний розвиток, залежить від потреб організму дитини виконувати різноманітні рухи впродовж дня. Це підтверджує важливість ігротерапії як методу, що забезпечує природну рухову активність дитини в поєднанні з емоційним та соціальним розвитком [2].

Ігротерапія це метод лікувально-профілактичного та корекційно-розвивального впливу на дитину через спеціально організовану ігрову діяльність. У контексті дошкільної освіти ігротерапія розглядається не лише як психотерапевтичний метод, але й як ефективна здоров'язбережувальна технологія, що забезпечує гармонійний розвиток особистості дитини.

Основними функціями ігротерапії в системі здоров'язбереження закладів дошкільної освіти є: діагностична – виявлення психологічних проблем та особливостей розвитку дитини через спостереження за її ігровою діяльністю. Терапевтична – корекція емоційних станів, подолання страхів, тривожності, агресивності. Розвивальна – стимулювання пізнавальних процесів, розвиток творчості та уяви. Комунікативна – формування навичок спілкування та соціальної взаємодії. Профілактична – попередження психосоматичних розладів та девіантної поведінки. Здоров'язбережувальна – збереження та зміцнення психологічного здоров'я дитини.

Ефективна інтеграція ігротерапевтичних технологій в освітній процес дошкільного закладу базується на принципах: принцип природовідповідності – врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей при виборі ігротерапевтичних методик. Принцип системності – включення елементів ігротерапії в усі види діяльності дошкільників (заняття, прогулянки, режимні моменти).

Принцип варіативності – використання різноманітних видів терапевтичних ігор (пісочна терапія, казкотерапія, лялькотерапія, арт-терапія). Принцип партнерської взаємодії – створення атмосфери довіри та співпраці між педагогом і дитиною. Принцип емоційної насиченості – забезпечення позитивного емоційного фону ігрової діяльності. Принцип інтеграції – поєднання ігротерапії з іншими здоров'язбережувальними технологіями.

Створення ефективного ігротерапевтичного середовища в дошкільному закладі потребує комплексного підходу, що включає три основні компоненти:

1. Просторово-предметний компонент: облаштування спеціальних зон для ігротерапевтичних занять (кімната психологічного розвантаження, сенсорна кімната); створення осередків для різних видів терапевтичних ігор (пісочниці для пісочної терапії, театральний куточок для лялькотерапії, арт-студія для арт-терапії); забезпечення необхідним обладнанням та матеріалами (терапевтичні іграшки, дидактичні матеріали, природні матеріали).

2. Методичний компонент: розробка програм ігротерапевтичних занять відповідно до вікових груп; створення банку ігротерапевтичних методик та технік; розробка діагностичного інструментарію для оцінки ефективності ігротерапії.

3. Кадровий компонент: підготовка педагогів до використання ігротерапевтичних методик; залучення практичного психолога до організації ігротерапевтичної роботи; організація співпраці з батьками щодо продовження ігротерапевтичної роботи в родині.

Узагальнення викладених теоретичних положень та практичних підходів дозволяє представити цілісну модель «Організація ігротерапевтичного середовища в ЗДО» (далі – Модель). Ця модель відображає взаємозв'язок структурних компонентів, принципів функціонування та очікуваних результатів впровадження ігротерапії у освітній процес (рис. 1).

Представлена модель демонструє системний характер організації ігротерапевтичного середовища, де три ключові компоненти – просторово-предметний, методичний і кадровий – функціонують на єдиних принципах природовідповідності, системності, варіативності, партнерської взаємодії та емоційної насиченості. Реалізація моделі спрямована на досягнення комплексних результатів: емоційного благополуччя дітей, розвитку їхнього емоційного інтелекту, покращення комунікативних навичок та формування культури здоров'я.

Впровадження моделі передбачає системну інтеграцію ігротерапевтичних методик у всі види

Рис. 1. Модель організації ігротерапевтичного середовища в ЗДО

діяльності дошкільників: організовані заняття: використання елементів казкотерапії на заняттях з розвитку мовлення; включення психогімнастичних вправ у фізкультурні заняття; застосування арт-терапевтичних технік на заняттях з образотворчого мистецтва. Самостійна ігрова діяльність: організація терапевтичних ігрових куточків; забезпечення вільного доступу дітей до терапевтичних матеріалів; створення умов для спонтанної терапевтичної гри. Прогулянки: проведення рухливих терапевтичних ігор на свіжому повітрі; організація природотерапевтичних занять; використання елементів екотерапії. Режимні моменти: використання релаксаційних технік перед денним сном; проведення ранкових психогімнастичних комплексів; застосування музикотерапії під час прийому їжі. Індивідуальна корекційно-розвивальна робота: проведення індивідуальних ігротерапевтичних сеансів для дітей з особливими потребами; організація малогрупових терапевтичних занять; розробка індивідуальних програм ігротерапевтичного супроводу.

В умовах інклюзивної освіти ігротерапія набуває особливого значення як універсальний метод, що дозволяє працювати з дітьми з особливими освітніми потребами. На думку Ж. Семеніної та А. Голяченко, включення ігротерапії до комплексних програм фізичної терапії дітей дошкільного віку із затримкою рухового розвитку є необхідною умовою реабілітації, оскільки гра як природний для них вид діяльності підвищує мотивацію до самостійної рухової активності та забезпечує їхній всебічний розвиток [5, с. 28]. Адаптація ігротерапевтичних методик для роботи в інклюзивному середовищі включає: врахування особливостей психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами; модифікацію ігрових технік відповідно до можливостей дитини; використання спеціального обладнання та адаптованих матеріалів; організацію спільних ігротерапевтичних занять для всіх дітей групи з метою соціальної інтеграції.

Ефективність ігротерапії значно підвищується за умови активного залучення батьків до терапевтичного процесу. Основні форми співпраці з родинами включають: консультативна робота – ознайомлення батьків з основами ігротерапії, навчання простим терапевтичним технікам для використання вдома. Спільні ігротерапевтичні заняття – проведення занять за участю батьків та дітей для зміцнення емоційного зв'язку. Домашні завдання – рекомендації щодо проведення терапевтичних ігор у домашніх умовах. Батьківські клуби – організація зустрічей для обміну досвідом та взаємної підтримки. Інформаційна підтримка – створення бібліотеки методичних матеріалів, відеотеки з записами майстер-класів.

Успішна реалізація ігротерапії як здоров'язберігавальної технології потребує належного організаційно-методичного забезпечення: нормативно-правове забезпечення: включення ігротерапевтичної

діяльності до освітньої програми закладу; розробка положення про організацію ігротерапевтичної роботи; визначення функціональних обов'язків педагогів щодо впровадження ігротерапії. Програмно-методичне забезпечення: створення парціальних програм з ігротерапії для різних вікових груп; розробка методичних рекомендацій для вихователів; формування картотеки ігротерапевтичних технік та вправ. Матеріально-технічне забезпечення: придбання спеціального обладнання та матеріалів; створення предметно-розвивального середовища; забезпечення технічними засобами (музичний центр, проектор, планшети). Кадрове забезпечення: підвищення кваліфікації педагогів з питань ігротерапії; залучення фахівців (психолог, арт-терапевт, музичний керівник); організація методичної підтримки та супервізії.

Оцінка ефективності використання ігротерапії в системі здоров'язбереження дошкільного закладу здійснюється за критеріями: психологічні показники: зниження рівня тривожності та агресивності; покращення емоційного стану дітей; розвиток емоційного інтелекту; підвищення самооцінки та впевненості в собі. Соціальні показники: покращення комунікативних навичок; розвиток навичок співпраці та взаємодії; успішна соціалізація дітей з особливими потребами; зменшення кількості конфліктів у дитячому колективі. Фізіологічні показники: зниження психосоматичних проявів; покращення сну та апетиту; підвищення імунітету; зменшення захворюваності. Педагогічні показники: підвищення пізнавальної активності; розвиток творчих здібностей; покращення показників готовності до школи; підвищення мотивації до навчання.

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що ігротерапія є ефективною здоров'язберігавальною технологією, яка має значний потенціал для інтеграції в освітній процес закладів дошкільної освіти. Її систематичне використання сприяє збереженню та зміцненню психологічного здоров'я дітей, їхньому гармонійному розвитку та успішній соціалізації.

Визначено, що ігротерапія належить до категорії здоров'язберігавальних освітніх технологій і може успішно інтегруватися з іншими видами здоров'язберігавальних технологій. Обґрунтовано принципи та умови ефективної інтеграції ігротерапевтичних методик в освітній процес, розроблено Модель організації ігротерапевтичного середовища в ЗДО.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці парціальних програм ігротерапевтичного супроводу дітей дошкільного віку, створенні системи підготовки педагогів до використання ігротерапевтичних технологій, дослідженні можливостей використання цифрових технологій в ігротерапевтичній практиці, а також у вивченні довготривалих ефектів систематичного застосування ігротерапії на розвиток та здоров'я дітей.

Список використаної літератури:

1. Богінч О. Л. Оздоровчу ідеологію в життя малят. *Дошкільне виховання*. 2016. № 7. С. 7–9.
2. Гаращенко Л. В., Шинкар Т. Ю. Методичне забезпечення фізичного виховання та здоров'язбереження в закладах дошкільної освіти. *Інноватика у педагогіці*. 2021. Вип. 31. Т. 2. С. 143–147. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/31/part_2/31.pdf
3. Ігротерапія в корекції мовленнєвих порушень. Навчально-методичний посібник для вчителів початкових класів, вихователів, дефектологів, логопедів та студентів педагогічних факультетів / Х. В. Барна, Л. В. Кашуба, О. В. Лабенко. Харків : ФОРМ Озеров Г.В., 2021 180 с. URL: <https://surl.li/thsjhr>
4. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція : Наказ МОН України від 12.01.2021 р. № 33. URL: <http://surl.li/jdrhwa>
5. Семеніна Ж. О., Голяченко А. О. Ігротерапія як засіб реабілітації дітей із затримкою рухового розвитку. *Медсестринство*. 2022. № 2. С. 28–30. URL: <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/nursing/article/view/12900>
6. Тафінцева С., Мотозюк Л. Ігрова терапія у психологічній практиці роботи з дитиною: методологічні та організаційні аспекти. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Психологія*. 2022. Вип. 1 (54). С. 78–83. URL: <https://surl.li/dvhipb>
7. Технології здоров'язбереження: теорія і практика : колективна монографія / за заг. ред. Л. М. Рибалко. Полтава : Нац. ун-т «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. 324 с. URL: <https://surl.li/lpxdsu>
8. Чухрій І. В. Дитяча гра в процесі психологічної допомоги дітям раннього та дошкільного віку. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Психологія*. 2022. Вип. 3 (56). С. 85–89.
9. Axline V. M. Dibs in Search of Self: Personality Development in Play Therapy : monograph. London : Penguin Books, 2022. 352 p.
10. Landreth G. L. Play Therapy: The Art of the Relationship. 3rd ed. New York: Routledge, 2024. 392 p.

Ostapenko V. Play Therapy in the Health Preservation System: Integration into the Educational Process of Preschool Educational Institutions

The article examines the theoretical and methodological foundations for integrating play therapy as a health-preserving technology into the educational process of preschool educational institutions. The relevance of the study is due to the growing psycho-emotional load on preschool children, the increase in the number of pupils with special educational needs, and the necessity of finding effective methods for preserving the psychological health of preschoolers in the face of modern challenges. Based on the analysis of classical works by foreign researchers (A. Freud, V. M. Axline, G. L. Landreth, Clark E. Moustakas, B. Bettelheim) and domestic scientists (T. Shkurenko, O. Karavanova, N. Kosterova, H. Bieliienka, O. Dolyinna), the essence of play therapy is revealed as a method of curative-preventive and corrective-developmental influence on a child through specially organized play activity. The place of play therapy in the system of health-preserving technologies is determined, aligning it with M. Honcharenko's classification as a health-preserving educational technology with an integrative character. The main functions of play therapy in the preschool education system are substantiated: diagnostic, therapeutic, developmental, communicative, preventive, and health-preserving. A model for organizing the play therapy environment in Preschool Educational Institution is developed, which includes three interconnected components (spatial-subject, methodological, and personnel) and is based on the principles of nature conformity, systematic approach, variability, partnership interaction, and emotional richness. The organizational and pedagogical conditions for the effective integration of play therapy techniques into various activities of preschoolers are defined. Special attention is paid to the specifics of using play therapy in the context of inclusive education and forms of interaction with the pupils' parents. Criteria for evaluating the effectiveness of play therapy implementation are proposed, based on psychological, social, physiological, and pedagogical indicators. It is proven that the systematic use of play therapy contributes to children's emotional well-being, the development of emotional intelligence, the improvement of communicative skills, successful socialization, and the formation of a culture of health. Perspectives for further research are outlined in the direction of developing partial programs for play therapy support and a system for preparing educators to use play therapy technologies.

Key words: play therapy, health-preserving technologies, preschool education, psychological health, emotional development.

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 24.11.2025

Дата публікації: 26.12.2025